

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610- 1890379

Konu :Yazılı Soru Önergeleri

14 Haziran 2022

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

-Liste (7 Adet, 8 Sayfa)

-Cevap Yazısı (121 Adet, 219 Sayfa)

VAN MİLLETVEKİLİ
SAYIN MUAZZEZ ORHAN IŞIK'IN
TBMM 7/59280 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE AİT
SORULAR VE CEVABI

SORULAR

Van Gölü sahillerindeki çarpık yapılaşma ve çevreye bu yapılardan atılan atıklar, gölü tehdit etmektedir. Van'ın Gevaş, Tuşba, Erciş ve Edremit sahillerindeki ve Bitlis'in Ahlat, Adilcevaz ve Tatvan sahillerindeki en büyük çarpık yapılaşmayı kamu kurum ve kuruluşlarının dinlenme tesisleri ve kamplar oluşturuyor. Kıyı kanununun da ihlal edildiği bu yapılar öte yandan halkın kullanımına kapalı durumdadır. 3621 sayılı kıyı kanuna göre, kıyidan 100 metreye kadar yapının yasak olduğu belirtilmesine rağmen, Van Gölü sahillerinde bu kural uygulanmamaktadır. Kıyı kanununu uygulaması gereken kamu kurumları başta olmak üzere birçok kişi ve kurum; gölün sahillerine eğitim ve dinlenme tesisleri adı altında yapılar tesis etmiş ve kıyı kanununu ihlal etmiştir. Toplumun yararlanmasına açık olmayan, ayrıcalıklı veya ücretli kullanım söz konusu olan bu yapılar halkın kullanımına açılmalıdır. Söz konusu yasaya göre; kıyı, herkesin eşitlik ve serbestlikle yararlanmasına açık olup, buralarda hiçbir yapı yapılamaz; duvar, çit, parmaklık, tel örgü, hendek, kazık ve benzeri engeller oluşturulamaz. Yasada "Kıyılarda, kıyıyı değiştirecek boyutta kazı yapılamaz; kum, çakıl vesaire alınamaz veya çekilemez. Kıyılara moloz, toprak, cüruf, çöp gibi kirletici etkisi olan atık ve artıklar dökülemez. Kıyının kumluk veya çakıllık olduğu alanlarda denize girme, güneşlenme, amatör su sporları gibi faaliyetlerin gerçekleştirilmesine yönelik rekreatif amaçlı da iskele yapılamaz." şeklindeki düzenlemeler bizzat kamu kurumları tarafından ihlal edilmektedir. Van Gölü sahili boyunca, Vali Yazlığı, Edremit Kaymakamlığı, Devlet Su İşleri Kampları, Karayolları Genel Müdürlüğü Kampı, Maliye Bakanlığı Kampı, Diyanet İşleri Kampı, Milli Eğitim Bakanlığı Hizmet İçi Eğitim Enstitüsü, Kızılay Kampı, Vepsaş Elektrik Enerjisi Üretim Merkezleri ve Lojmanları, Çimento Fabrikası ve Çimento Fabrikası Kampı gibi onlarca kurum, kuruluş ve işletme kıyı kanununu ihlal etmektedir. Bu yapıların Van gölü havzasında kirliliğe yol açtığı, çöp ve atıkların artılmadan göle karıştığı bilinmektedir. Mevcut ve yapılmakta olan yapıların kuraklık nedeniyle bazı yerlerde kilometrelerce çekilmiş olan göle etkileri çok daha ağır yaşanmaktadır. 2020-21 yıllarında yağışlardaki azalma ve artan sıcaklık nedeniyle yaşanan aşırı

buharlaşıma sonucu göl suyunun çekildiği, gölün derinliklerinde mikrobiyalitlerin, sahil bandında ise kentsel atıkların yoğun olduğu balçık yığınlarının açığa çıktığı bilinmektedir. Göl havzasında olan Erçek gölü, Çelabibağı, Karasu, Edremit, Göründü, Yaylıyaka sulak alanları ile Dönemeç (Engil) deltası, Bendimahi deltası ve sulak alanı, Çaldıran ovası, Çimen ova gölleri, Turna (Keşiş) gölü sulak alanı, Çiçekli (Hıdırmenceş) gölü sulak alanı, Erçekgölü sazlıkları ve Gövelek gölü sulak alanlarında bilinçsiz tarımsal ilaçlama başta olmak üzere doğaya ve çevreye zarar veren imar, altyapı, madencilik ve diğer insan faaliyetleri çoğu zaman denetimsiz bir şekilde devam etmektedir.

Bu bağlamda;

- 1) Van Gölü sahilinde çevre, kıyı ve imar kanunlarını ihlal eden kamu kurum ve kuruluşlarının binaları ne zaman yıktırılacaktır?
- 2) 2010-2022 yılları arasında çevre kanunu, imar kanunu ve kıyı kanunu ihlalleri nedeniyle Van Gölü sahilindeki kurum ve kuruluşlara uygulanan yaptırımlar nelerdir? Bu kapsamda yıktırılan, yapımı durdurulan bina sayısı kaçtır? Bu bina ve yapılardan Vangölü'nde karışan atık ve kanalizasyon sularının arıtması yapılmakta mıdır?
- 3) Van Gölü sahilindeki kamu kurum ve kuruluşlarının Van Gölüne çevresel etkileri üzerine Bakanlığınızın bir araştırması mevcut mudur?

- 4) Son 5 yılda Van gölünde ortaya çıkan değişimler Bakanlığınızca incelenmiş midir?
- 5) İklim krizi ve kuraklığın Van Gölü'ne etkileri üzerine Bakanlığınızın bir araştırması mevcut mudur?
- 6) Van gölü havzasında bulunan tarım alanlarında bilinçsiz tarım ilaçlarının kullanımını ve bilinçsiz sulamayı önlemek amacıyla hangi tedbirler alınmaktadır?
- 7) Van gölü havzasında bulunan sulak alan, delta, sazlık ve benzeri alanların kuraklık nedeniyle yok olmasının etkileri üzerine Bakanlığınızın bir araştırması mevcut mudur?
- 8) Van gölü havzasında bulunan sulak alan, delta, sazlık ve benzeri alanların bilinçsiz tarım ilacı kullanımına ve diğer zararlı insan faaliyetlerine karşı korunması amacıyla hangi tedbirler alınmaktadır?
- 9) Sinek ilaçlama adı altında belediyelerce yapılan faaliyetlerin doğaya zarar vermesini önlemek amacıyla hangi tedbirler alınmaktadır? Van gölü havzasındaki alanlarda bu tedbirler nasıl uygulanmaktadır? Söz konusu ilaçlamanın denetimsiz ve bilinçsizce yapılmasının riskleri nelerdir?

CEVAP

Kıyılardaki imar, planlama, kontrol ve denetim görevleri; 3621 sayılı Kıyı Kanununun 13. maddesinde; "Bu Kanun kapsamında kalan alanlardaki uygulamaların kontrolü; belediye ve mücavir alan sınırları içinde belediye, dışında ise valilikçe yürütülür. İlgili Bakanlıkların teftiş ve kontrol yetkileri saklıdır.",

Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin 19. maddesinde; "Kıyılarda, doldurma ve kurutma yoluyla kazanılan alanlarda ve sahil şeritlerindeki uygulamalar ve bunların kontrolü, belediye ve mücavir alan sınırları içinde belediyeler, bu alanlar dışında valiliklerce yürütülür. İlgili Bakanlıkların teftiş ve kontrol yetkileri saklıdır. Yapılan işlemlerden Bakanlığa bilgi verilir. Kanun kapsamında kalan alanlar belediye veya valiliklerce imar mevzuatına aykırı yapılanmaların önlenmesi amacıyla sürekli denetim altında tutulur. Bu amaçla gerekli tüm önlemler valilik ve belediyelerce alınır.",

Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin 20. maddesinde; "Kıyılarda, doldurma ve kurutma yoluyla kazanılan alanlarda ve sahil şeritlerinde Kanun, plan ve bu Yönetmelik hükümlerine uyulmadan, ruhsatsız, ruhsat ve eklerine aykırı yapı yapılması halinde, 3194 sayılı İmar Kanununun 32 nci maddesi hükümleri uyarınca, aynı Kanunda belirlenen yasal süreler içinde (Ek ibare:RG-24/10/2020-31284) belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde belediyesince, dışında il özel idaresince gerekli işlem yapılır." Şeklinde hüküm altına alınmıştır.

2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu kanuna istinaden çıkarılan mevzuatlar kapsamında Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatında görevli denetim personelleri tarafından ani, birleşik ve şikâyet üzerine denetimler yapılmakta olup, Çevre Kanunu'na aykırı faaliyet gösteren veya kirliliğe sebebiyet verdiği tespit edilen kurum, kuruluş ve işletmelere, 2872 sayılı Çevre Kanunun 20. Maddesine göre idari yaptırımlar uygulanmakta, , ayrıca çevre ve insan sağlığı için tehlike yaratan işletmelerin faaliyeti ise kısmen veya tamamen, süreli veya süresiz olarak durdurulmaktadır.

Bu kapsamda Bakanlığımız kayıtlarında e-Denetim sistemi üzerinde yapılan incelemede 2019-2021 yılları arasında Van Gölü Havzasında 409 denetim yapılmıştır. 17 denetimde 593.169,62 TL idari yaptırım uygulanmıştır. 3 tesise durdurma işlemi yapılmıştır.

Van İlimiz sınırları içinde bulunan Van Gölü Kıyı şeridinde 4 adet ileri biyolojik atıksu arıtma tesisi (Edremit TOKİ Atıksu Arıtma Tesisi, Gevaş Atıksu Arıtma Tesisi, Merkez İskele Atıksu Arıtma Tesisi, Erciş Gölağzı Atıksu Arıtma Tesisi) 1 adet de Biyolojik (Erciş Çelebibağı Atıksu Arıtma Tesisi) bulunmaktadır.

Bakanlığımız tarafından 02 Temmuz 2020 tarihinde “Van Gölü Havza Koruma İzleme Raporu Eylem Planı Ve Uygulama Programı” başlatılmış olup Van Gölü ile alakalı çevresel bütün konular bu programda değerlendirilmekte ve uygulama programı hazırlanarak çevresel konulara çözüm aranmaktadır.